

Előfizetési díj:

Egész évre	4 kor. 80 fill.
Fél évre	2 " 40 "
Negyed évre	1 " 20 "

Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Egyes szám ára 20 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., Csömöri-út 28. szám,
ahova mindennemű levelezések és egyéb küldemények
intézendők.

Az élelmiszerek drágulása.

A munkabérek a minimum mellett maradnak, néha-néha le is szorítják azokat, — a munkásosztály igen nagy része munka nélkül van, — és az élelmiszerek napról-napra drágulnak. A kenyér ára egészen 50%-ig drágult. Drágább lett a tej, a liszt, a zsiradék, a burgonya, a hus, cukor stb. Tehát az életfentartás legszükségesebb élelmiszere. És ez jellemző! Az ideai gabonatermés, mint a hivatalos kimutatások szólnak, nem maradt a tavalyi termés mögött. De azért a malmok felemelték a liszt árát és a pékek aránytalanul drágították meg a kenyér árát. Mind a kettő a kartell folyamánya. A szarvasmarha és sertés nem drágult, sőt a takarmányhiánynál fogva olcsóbb lesz, de azért a hus és zsír ára már felszökött. Ez is a kartell megállapodása. A tej drágulása ugyancsak az uzsora következménye. Burgonya helyenkint és vidékenkint nem termelt, de azért termelt annyi, hogy semmivel sem igazolt a mai magas ára. A cukorgyárosok még csak tanácskozássra jöttek össze, hogy miként lehetne az általános drágaságot a cukorra is kiterjeszteni — és még meg sem állapodtak, máris felszökött a cukor ára.

És így vagyunk az egész vonalon. A termelő, a nagy-, közép- és kiskereskedő mind kizsákmányolja a helyzetet. Az élelmiszerek uzsorája teljes virágzásban van.

Hogy a budapesti háztulajdonosok sem akarnak künn maradni az uzsora előnyeiben, az csak természetes. Ők is kivesszik a részükét az általános drágaságból és felemelik a házbért.

Mindez tisztán mutatja, hogy a nép életfentartása, a nép megélhetése a spekulánsok összeesküvésétől függ. A pénzüzsorát tiltja és üldözi a törvény. A nép millióinak kizsárolását, a legkönnyebb és egyszersmind a legalávalóbb uzsorát az élelmiszerekkel, megtűri a törvény. Nem avatkozik bele a kartell rablószövetségébe és feláldozza a nép millióinak megélhetését a profithajhászó fosztogatók meggazdagodási törekvésének.

Az ilyen rendszer pedig, mely a nép fosztogatását az egyén kénye-kedve szerint lehetővé teszi, mely a spekuláció telhetetlen gyomrának kiszolgáltatja a proletárokat, — az ilyen rendszer nem bástyázhatja körül a profithajhászó önkényt a „magánjog“ fogalmával.

Nem indokolt a legszükségesebb élelmiszerek ily rohamos, ily aránytalan drágulása. Nem engedhető, hogy a kartell által az élelmiszer-uzsorások önmaguktól, indokolatlan meggazdagodási törekvéseiktől tehesse nek függővé egy egész ország munkásosztályának az élelmezését, élettartását.

A mai jogrend szabványai szerint az uzsorásoktól sujtott munkásnép védtelen. A milliónyi nép közt végigmorajlik a megbotránkozás kifejezése. A munkáscsaládok kétségbeesése nyilvánvaló. „Hogyan, miként, milyen módon fogunk megélni?“ Ezeket a kérdéseket tárgyalják a munkáscsaládok és a létért való küzdelem sulyosan nehezedik rájuk már most is, mikor a tisztelt rablólovagok még csak a kezdetén vannak a fosztogatásuknak.

És az ilyen fontos, egy egész ország létkérdését képező ügy a „magánjog“ szabványai szerint legyen elbírálandó? Mi nem hiszszük. Mi lehetetlennek tartjuk. Ez az ügy nem tartozhatik a „magánjog“ keretébe, mert az összeesküvő kartellistáknak módjukban áll a nagy néptömeget az éhenhalásnak is kiténni. És ott, ahol ez lehetséges, ott a magánjog megszűnt és a közérdek lép előtérbe, melynek megvédése az államnak nemcsak joga, hanem egyenesen kötelessége is. Az ilyen állapotokkal szemben az állam beavatkozása okvetlenül szükséges.

Be is avatkozott már. Az állattenyésztési, tehát gazdasági érdekek megvédésére már történtek intézkedések. A takarmányhiányt azzal pótolják, hogy a kivittelt megtiltják, a behozatalt pedig olcsó vasuti költséggel segítik elő. Tehát az állat és tulajdonosa meg volna védve, amennyire a kormánytól telik. Helyes! Semmi kifogásunk ellene, hogy akár gazdasági, akár egyéb országos érdekekből megvédik a mezőgazdát, a kezdődő veszély ellenében. De egyben meg kellene tiltani, hogy a védelem alatt olyan árakat szabhassanak termékeiknek, amilyent ők akarnak és ugy zsákmányolhassák ki — állami védelem alatt — a népet, amint nekik jól esik.

A gazdaközönség érdekeinek megvédését összhangba kell hozni a közérdekkel és itt első sorban áll a vagyontalan munkásosztály, mely a silány keresménye mellett még a folytonos foglalkoztatás biztosítékaival sem bír. Igenis, első sorban kell itt az államnak sorompóba lépni, mert fölötte komoly, nagyon komoly dologról van szó. Ha t. i. a legszükségesebb élelmiszerek árai igen ha-

marosan le nem szállnak normális mértékre, akkor nagyon keserves időnek nézünk elébe, mely alakulásában és a viszonyok hullámzásában kiszámíthatatlan. Az állapotok olyan alakot ölthetnek, amiért azután valószínűleg senki sem akarja a felelősséget elvállalni.

Ami magát a fővárost illeti, hát el lehet várni, hogy a tanács meg fog tenni mindent, amit a baj orvoslására megtehet. Igen, ezt el lehet várni. Csakhogy itt is baj van és attól tartunk, hogy minden, még *esetleg* komoly intézkedés is hajótörést fog szenvedni a sok érdekcsoport ellentállása következtében. Mert nem szabad elfelejtenünk, hogy a székesfővárosi törvényhatóságban csupa „kiváló“ és „érdemes“ polgár ül mint kiválasztott, akik különben élelmiszerekkel termelésével, kereskedésével, eladásával, közvetítésével stb. foglalkoznak; ott ülnek továbbá a „Hásherrek“, kik a lakásuzsorához értenek, — szóval az „érdekeltek“, kik előtt könnyen felfogható okokból a közérdek védelmezésénél fontosabb a magánérdek megvédése és istápolása. És ezen nincs mit csodálkozni, mert a burzsoázia szerint: „minden szentnek maga felé hajlik a keze.“

Itt tehát nem sokat, vagy helyesebben mondva: semmit sem várhatunk!

A köznyomort kizsákmányolja egyéni meggazdagodási célokra. A köznyomorból sajtolnak ki profitot. Ez a művészete, ez a szignatúrája a mai rendszernek! És erre a cselekményre minden megszorítás, minden ellenőrzés nélkül, tág kapu áll nyitva mindenki számára, aki anyagi és üzleti tehetségénél fogva ura a helyzetnek.

Ez a jogrend!

De hogyan segíthetünk ezen a nagy s felette sulyos bajon?

Nekiünk, vasuti alkalmazottaknak rendelkezésünkre áll a máv. fogyasztási szövetkezete, tehát — legalább azt mondják — itt olcsóbban vásárolhatunk és fedezhetjük élelmiszer-szükségleteinket. Ezt mondják, de meggyőződésünk szerint másképpen állnak a viszonyok. A konzumban igen sok élelmiszert drágábban kell fizetnünk, mint más kereskedésben. Ezt az állapotot bőségesen ismertettük lapunk hasábjain; ismétlésekbe ezuttal nem bocsátkozunk.

De tekintve az élelmezés mai sulyos viszonyait, legalább mi, vasuti alkalmazottak segítsünk magunkon ahogy tudunk. Ezt pedig tehetjük, ha magunk vesszük kezünkbe

Ne legyen a vasuti személyzetből senki, ki nem előfizetője a Magyar Vasutasnak!

fogyasztási szövetkezetünk ügyvezetését, irányítását és ellenőrzését, erre módunk van, mert mi vagyunk többségben. Rámotattunk már, hogy külföldön pl., hol a fogyasztási szövetkezetek az öntudatos munkások kezeiben vannak, mindenütt igazi áldást terjesztenek s üdvös munkát végeznek. Csak nálunk nem akarják ezt. A jó ügynek el kell posványosodni csupán azért, mert a hivatali gőg és a nemtörődömség kiszorítja a munkáselemeket még innen is.

És ha volt idő, mely kényszerítő-okokkal teszi szükségessé, hogy élelmezésünkkel behatóan és komolyan foglalkozzunk, úgy a mostani időpont az, mely egyenesen ránk parancsolja, hogy tegyünk valamit ebben az irányban.

A megoldás módjának első feltétele azonban nem lehet más, minthogy vegyük kezünkbe a máv. fogyasztási szövetkezetét.

A nyugbér-pénztár.

A nyugbér-pénztár kerületi bizottságai megkezdtek működésüket. Egyelőre a tagok felvételeivel foglalkoznak, de az egész vonalon kiténik, hogy ezen „humanusnak“ nevezett és „a munkások boldogulására“ létesített intézettel a munkások sehogy sincsenek megelégedve.

Több ezer munkás, kire az alapszabály belépési kényszer nem alkalmazhat, nem lép be a pénztárba. Pedig úgy volna jó, ha minden munkás belépne és az alapszabály nyújtotta „kedvezmény“ szerint legalább 10 évet visszamenőleg fizethetne a pénztárba.

Igen ám, de ezt öt év alatt kell tennie és melyik munkás képes keresetéből öt év alatt tizenöt évi járulékot fizetni? De ha már koplalás árán kötelezi is magát egyik-másik a visszamenőleg való fizetésre, hol van a garancia arra, hogy ő a nyugbért tényleg élvezheti-e? Hisz „büntetésből“ bármely perczen elbocsátható.

A krumpli, a kenyér, a hus, a lakás stb. minden nap drágább lesz; a fizetést pedig ahelyett, hogy javítanak, a $\frac{3}{4}$ napi munkaidő bevezetésével még csökkentették. Járulékokat még nem vontak le; ha ezt megkezdik és a keresetet általánosságban nem javítják a vasuton, az elkeseredés alighanem furcsa gyümölcsöt fog érlelni.

A Duna-jobbparti kerületi bizottsága e hó 8-án tartotta első ülését. Az ülés kezdetén az elnök jegyzőkönyvi hálanyilatkozatot indítványozott az intézmény megalapítójának, egyben kérte a bizottságot, hogy ezt az indítványt lehetőleg egyhangulag fogadják el. Persze ez a földolog!

A jelenvolt munkástagok egyike kijelentette, hogy a nyugbérkérdés rendezése oly sérelmes pontokat tartalmaz, az egész pedig oly elkeseredést idézett elő a munkások között, hogy az indítványhoz csak úgy járulhat hozzá, ha kiegészítetik azzal, hogy „egyben kérjük a kereskedelmi miniszter urat, hogy a munkások által beterjesztett kérelem alapján változtassa meg a sérelmes pontokat“. Hogy az indítvánnyal mi történt, mondanunk nem is kell, azt úgy is tudhatja mindenki.

A választási visszaélések is szóvá tettek. Az északi főműhelyben Schlesinger Ármán volt a munkások egyik jelöltje. A szavazólapra pedig hivatalból Schlesinger Manó neve volt írva, ami a munkásokat megélesztette. A szavazólapok összeszámlálásánál a munkások közül nem volt senki jelen s ezen oknál fogva *Fülei* megválasztásának megsemmisítését kérték. Egyelőre azonban erre határozatot nem hoztak, de ha a munkások új választást fognak követelni, úgy az üzletvezetés kénytelen ebbe belemenni, annál is inkább, mert beismerik, hogy „tollhiba“ történt.

Nagyobb vitát idézett elő az a kérdés, hogy a *váltóőrök* hová soroztassanak be. Az üzletvezető az elnökkel egyetemben azon a nézeten volt, hogy a váltóőrök 40 évi szolgálat után lehetnek csak nyugdíjképesek. A munkás-bizottság álláspontja azonban az volt, hogy ők „*kocsirendező*“ fogalom alá sorozandók (és így 30 év után teljes nyugdíjigényük van), amit a bizottság szótöbbséggel el is fogadott.

Ugyancsak elfogadottnak, hogy a vonat-kisérő lakatosok is a fenti osztályba legyenek besorozva.

A kuriózum kedvéért megemlítjük, hogy az éjjeli őr „műhelyi munkás“ cím alatt szerepelhet, míg a nyomdai és fűtőházi személyzet más elbírálás alá esik, kik ugyanis csak 40 év után kapnának nyugdíjat.

Nem féltjük azonban a nyomdai személyzetet, majd tudja az, hogyan kell jogainak érvényt szerezni.

Felhívjuk munkástársaink, de különösen az északi főműhely munkásainak figyelmét arra, hogy ha 25 évesek még nem is voltak, mikor a máv. szolgálatába léptek, a 25 éven aluli idő beszámítását alapszabályszerűleg kérhetik, ha már három év óta vannak alkalmazva. Figyelmeztetjük továbbá, ha rajtuk valamely sérelem esik meg, az ellen mindenkor reklamálnak.

A budapesti nyugbérpénztári tagok figyelmét különösen a külszöbön lévő központi bizottság választására hívjuk fel. Válaszszanak oly munkásokat, akiről meg vannak győződve, hogy ügyeiket kellő tudással és akaratuk szerint meg is bírják védeni és képviselni.

*

A budapesti bizalmiférfiak határozata értelmében a nyugbérpénztár központi bizottságába következő munkástársak jelöltek:

Bodnár János (nyugati műhely)

Farkas Izor (keleti kocsiműhely)

Dobay István (északi főműhely).

Munkástársak! Jelöljenek hivatalból bárkit, a *mi* jelöltjeinket ismeritek, szavazatok rájuk. Szavazhat minden köteles és önkéntes tag, ki Budapestre van beosztva.

Négy sztrájk.

(II. közlemény.)

A németalföldi vasutasok sztrájkja.

Ha megírják egyszer az 1903. évi nemzetközi munkásmozgalmak történetét, a legelső helyet fogja benne elfoglalni a németalföldi vasutasoknak csodálatraméltó sztrájkja. Szülője az összetartozandóság érzése volt, lefolyása szinte kincses-bányája a klasszikus tanulságoknak és ha végeredményében kudarczczal végződött is e küzdelem, büszke lehet rá mégis mindenki, aki a munkásosztály fölszabadulásában látja a szebb jövőndő biztosítékait.

Németalföld öt milliányi lakosságával Európa kisebb államai közé tartozik. Vasuti hálózata sem nagy, 3000 kilométer. De kereskedelme, főleg pedig tengeri kereskedelme, sokkal erősebb, mint például az osztrák-magyar monarchiáé és tengerentuli összeköttetései, kitűnő kikötői, nagy kereskedelmi hajórajja révén, a világforgalomban előkelő helyet foglal el.

A németalföldi vasuti sztrájk kitörése szoros összeköttetésben van az ország kereskedelmi helyzetével. Legjobban szervezett munkásai közé tartoznak a kikötő-munkások. Ezek már 1900-ban kivívták Amsterdamban, Németalföld fővárosában, azt az előnyt, hogy a kikötő s rakodó-munkálatainál csakis szer-

vezett munkások nyerhessenek munkát. 1902 végén néhány dockon az egyezményt megszegtek, sőt a szervezett kikötőmunkásokat kizárták. Erre a kikötőmunkások sztrájkjal feleltek. A megszorult nagytőkésék az államhoz fordultak támogatásért, amely készséggel vállalkozott a segítségre. Az államvasutak rakodópartjára dirigálták a teherrel megterakott hajókat és az államvasuti munkásokat dirigálták a hajóteher partraszállítására. Azonkívül vasuti teherkocsikat készítettek elő, hogy a kirakott árukat továbbítsák.

A kirendelt vasuti munkások azonban, a sztrájkban álló kikötőmunkások iránti szolidaritásból, megtagadták ezt a munkát. A forgalmi személyzet pedig kijelentette, hogy nem hajlandó azokat a vonatokat megindítani, amelyek sztrájk alatt álló vállalat áruit szállítják Amsterdamból. A vasutigazgatóság válasza az volt, hogy felfüggesztette ezeket a vasutasokat.

Ez 1903 január 28-án történt. Aznap este a németalföldi vasutas-szervezet amsterdami tagjai gyűlést tartottak, amelyen 702 szóval 28 ellen kimondták, hogy közösséget vállalnak a sztrájkoló kikötőmunkásokkal és mindaddig nem indul vonat Amsterdamból és nem érkezik oda vonat, amíg a kormány ki nem jelenti, hogy nem szállítja azoknak a hajózási vállalatoknak az áruit, amelyeknél sztrájkban állanak a munkások. Másnap az ország többi városainak vasutasai csatlakoztak ehhez a határozathoz és január 30-án Amsterdamban ki volt kapcsolva a vasuti forgalomból.

Ekkor az ország másik vasutársasága, a hollandi vasutársaság próbált szerencsét és Haarlemen keresztül akarta szállítani a bojkottált szállítmányokat, mire ennek a társaságnak a munkásai is beszüntették a munkát. Időközben az ország székvárosában, Hágában is beszüntették a vasutasok működésüket, úgy, hogy január 31-én az amsterdamb—rotterdami és a hága—rotterdami vonalon, az ország legélénkebb vasuti vonalain, teljesen szünetelt a forgalom.

Sztrájkjtörő nem akad egyetlenny sem. Az egész sztrájk alatt csupán egy vonatot indítottak a vasutasok Amsterdamból, azt, amelyen a vasutigazgatók Hágába utaztak, hogy ott a sztrájk ügyében a kormány tagjaival tanácskozhassanak. És csak egy vonat érkezett ebbe a városba, az t. i., mely a vasutas-szervezet vezetését Utrechtből Amsterdamba hozta, hogy az ott a sztrájk vezetését átvehesse.

A kormány „széleskörű intézkedései“, katonaság, pánczéloshajók és ágyunaszádok kirendelése a kikötőbe, nem félemlítették meg a vasutasokat és nem ártottak a sztrájkknak. Így azután már a január 31-ike és február elseje közötti éjjelen megadta mindkét vasutársaság igazgatósága a munkások által követelt biztosítékokat és február 1-én délelőtt 10 órakor ismét fölvetették a rendes vasuti forgalmat.

Aznap délután a szállítási vállalatok is beadták derekukat és másnap a kikötőmunkások is munkába léptek. A győzelem teljes volt az egész vonalon.

Külön ki kell emelni, hogy a sztrájkoló vasutasok a maguk számára semmit sem követeltek a sztrájk alatt. Sem bérfölemelést, sem munkaleszállítást. Csak szolidaritásból léptek sztrájkba és eme tettük elévülhetetlen

bizonyítéka annak a mély erkölcsi tartalomnak, amelylyel a modern alapon álló munkásszervezetek telítvék.

A győzelmesen lefolyt sztrájk első következménye a vasutas-szervezet bámulatos föllendülése volt. Rövid néhány hét alatt tagjainak száma több, mint 12.000-re szaporodott, az összes vasutasoknak mintegy $\frac{3}{4}$ részét foglalva magába.

De a kudarcot szenvedett nagytökések és főleg mindenre kész szolgáljuk, a kormány, sem pihent. Németalföldön a *keresztényszocialista párt van uralmon*, a miniszterelnök, *Kuyper* igen jámbor és ájtatos ur. Mindez azonban nem akadályozta meg azt, hogy a töke szolgálatában és a vasutasok guzsba-kötése érdekében *Kuyper* miniszterelnök be ne terjeszsen február 25-én egy törvényjavaslatot, amelyet méltán neveztek „*fegyházi törvény*“-nek.

A javaslat mindenekelőtt *vasutas-brigád* szervezését rendeli el, hogy így vasutas-sztrájk esetén a katonasággal lehessen a forgalmat fentartani. Azután pedig hallatlanul *szigorú büntetéssel* sújtja azokat a vasutasokat, akik *sztrájkot készítenek elő*, és még *embertelenebben bünteti azokat, akik sztrájkban résztvesznek*. Ezzel beláthatatlan időre lehetetlenné akarta tenni a „keresztény szeretettől áthatott“ miniszterelnök, hogy a vasutasok mozoghassanak és az elnyomatás és kizsákmányolás ellen védekezhessenek.

Egyéb módon is arra törekedett a nagytöke szolgálatában álló „evangeliumi szeretetű“ kormány, hogy teljesen bilincsre verje a vasutasokat. Teljes hivatalos nyomással és a keresztényszocialista uralkodó párt vezetőinek szerető közreműködésével *sztrájk-törő katolikus és protestáns vasutas-egyleteket szerveztek*, amelyek azonban minden praktika daczára nem bírtak több, mint 1000 tagot toborozni. Azonkívül az egész országban mozgósították a katonaságot és erős csapatokkal szállották meg az összes vasuti állomásokat.

Világos volt, hogy a kormány és az uralkodó osztály brutalitással és kegyetlenséggel akarta elfojtani a vasutasok mozgási szabadságát, hogy erejüket megtörjék. De a vasutasok sem maradtak tétlenek. Bejelentették, hogy *az egész országra kiterjedő sztrájk*kal fogják megakadályozni a feyház-törvény elfogadását és nagy erélylyel mentek neki a sztrájk szervezésének. Ezuttal a két vasutársaság igazgatóságához intézett beadványban helyzetük javítását követelték.

Németalföld egész szervezett munkássága szolidaritást vállalt az egyesülési jogokban fenyegetett vasutasokkal és egyértelműleg kijelentette, hogy az egész országban, minden szakmára kiterjedő sztrájkot indít a vasutasok érdekében.

A 90.000 szervezett munkás hadizenete meghökkentette eleinte a kormányt. A benyújtott javaslat tárgyalását elhalasztották. A parlamenti ellenzék, szabadelvűek és szocialdemokraták heves ostromra készültek, ha mégis tárgyalás alá kerül a javaslat, ami szintén növelte a kormány ingadozását.

Ugy látszott egyideig, mintha a végzetes harc kikerülhető volna. De a nagytöke dolyfős kapzsisága és a „keresztény“ kormány brutális szolgálatkészsége győzött. Egy parlamenti csinnyel kicérszakolta a keresztény-

szocialis kormánypart, hogy a feyház-javaslat február 8-án tárgyalás alá kerüljön.

Ezután drámai gyorsasággal követték egymást az események. Április 7-én az egész országban sztrájkba léptek a vasuti munkások. Aznap a vasutasok, egyéb szervezetek és a szocialdemokrata párt kiküldötteiből álló *védelmi bizottság* elrendelte az *általános sztrájkot* az egész országra nézve. Április 8-án az ország nagyobb városaiban a szervezett szakmák szintén sztrájkba léptek. *A katolikus és protestáns munkásszervezetek nyílt propagandát csináltak a sztrájk-törés mellett*. Ugyancsak április 8-án tárgyalták a képviselőházban a feyház-javaslatot. A négy szocialdemokrata képviselő elszántan küzdött ellene, de csak ők egyedül, *a szabadelvű ellenzék cserbenhagyta* a vasutasok szabadságának az ügyét. Még azon ülésen a klerikális és szabadelvű képviselők szavazatával *elfogadták a törvényjavaslatot*. Másnap elfogadta a felsőház is, harmadnap szentesítette a „bájos“ *Vilma királynő*; közzétették a hivatalos lapban és a javaslat törvényerőre lépett.

Ezzel azután el volt döntve a harc sorsa. Minden további küzdelem czéltalan lett volna és csak újabb áldozatokba került volna. A védelmi-bizottság utasította a szervezett munkásokat az *általános sztrájk beszüntetésére*. Rendezett visszavonulás volt ez, nem vad futás. De a vasutasok küzdelmének második korszaka — nem lehet palástolni — kudarczsal végződött.

A németalföldi vasutasok kettős sztrájkja első részében bámulatos győzelemmel, második részében vereséggel zárult le. Olyan volt, mint egy hőskötemény, óriási elszántságot, tetterőt, bátorságot mutatott az egyik oldalon, dolyfős erőszakot, brutális kiméletlenséget a másikon. Fényes volt és szomorú.

De új élet kél majd a romokból . . .

A máv. betegsegélyző pénztára.

(III. közlemény.)

Két előbbi közleményünkben rámutattunk a máv. betegsegélyző pénztárának szervezeti hiányaira és szerencsétlen pénzügyi kezelésére. Ha a pénzkezelés az eddigi mederben marad, — azt mondtuk, fel fogják emelni a járulékokat, ami a munkásokat fogja terhelni. Hangoztattuk azt is, hogy a a gyógyszerköltség semmivel sem indokolható oly magasságot ért el, hogyha más pénztár így működne, a kormány már régen közbelépett volna. És ezt az egészségtelen állapotot számadatokkal mutattuk ki. Azt hisszük, hogy annak igazolása sikerült is legalább mindazok előtt, kik a dologhoz értenek és csak egy kissé tudnak számolni.

Ámde a 90.000 taggal bíró máv. betegsegélyző pénztár, melynek tehát elég nagy bevételei vannak és mely *állami* üzemi munkásainak segélypénztárát képezi, nem állhat meg a receptnél meg a táppénznél, amint hogy egyik modern betegsegélyző pénztárnak sem képezheti *csupán* ez a szolgálmány a netovábbját. A máv. betegsegélyző pénztárnak *első sorban* kell kiemelkednie a sablonból és tovább menni a minimumnál. Ilyen nagy vállalati pénztártól joggal lehet elvárni, hogy a munkás-egészségügy teljes magaslátán álljon és mindent nyújtson tagjainak, amit a gyógytudomány mai színvonala megkövetel, de *legalább* is annyit köteles tenni tagjai javára, amit más, kisebb, nehezebb viszonyok közt és kisebb járulék-kulcs mellett működő pénztárak tesznek.

És teljesen meg vagyunk győződve afelől, hogyha ennek az intézetnek a vezetésébe a

munkások függetlenül és szabadon befolyhatnának, ha az ügykezelés nem az igazgatóság által saját adminisztrációjából kidirigált közegek vezetése alatt állna, hanem az igazgatóság felügyelete alatt más arra termett és az ügygyel elég komolyan foglalkozó egyének által adminisztráltatnék, akkor mindazt lehetne megvalósítani, ami a recepten felül a beteg munkásnak messzemenő kedvezményképpen javára válnék.

És ebből nemcsak a munkásoknak jutna kiszámíthatlan és eléggé meg nem becsülhető előny úgy anyagilag, mint egészségügyi szempontból, hanem a máv. mint munkaadó is csak nyerne vele, nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is.

A beteg munkás sorsa betegsegélyző pénztára kezébe van letéve. Mint szegény embernek nem áll módjában megbetegedése esetén nagytehetségű szakorvosokhoz fordulni, rá van utalva pénztára orvosainak kezelésére, sőt bizalommal is kell lennie az orvosa kezelése iránt, mert ha máskép gondolkodik a kezelés felől, akkor ez káros befolyást gyakorol betegségének lefolyására.

Nincs okunk a pályaorvos urak humanitását kétségbe vonni, sem lelkiismeretüket, sem tudásukat. Nem is akarjuk kétségbe vonni. De a máv. betegsegélyző pénztáránál fennálló orvosi szolgálatból ítélve és figyelembevélve, hogy az orvos nem mint pénztári orvos, kit a munkások fizetnek, hanem mint vasuti pályaorvos szerepel, végeredményében mégis a beteg munkásnak a szolgálai, az orvosnak pedig az uri szerep jut akkor, mikor a beteg orvosa előtt, vagy az orvos a betegnél megjelenik. A munkás felebbvalóját tekinti az orvosban, az orvos pedig az alárendeltjét a munkásban.

Ezt a viszonyt a gyakorlati élet konstruálta abból a rendszerből, ami a vasuti orvos és a vasuti segélypénztár között fennáll. És hogy így van, azt maguk az orvosok épp oly kevésbé tagadhatják, mint maguk a munkások.

No most már a beteg munkás megkapja a gyógyszert, sérülésnél a kötést és ha három napnál tovább beteg, a táppénzt is. Egyebekben ki törődik a beteggel? Hogy a beteg *saját* és pénztára érdekében megtartja-e a kezelőorvos rendeleteit, nem-e cselekszik olyanokat, amik hátráltatják gyógyulását, amik esetleg végzetessé válhatnak reá és családjára nézve, viszont, hogy az orvos nem hanyagolja-e el a beteget, törődik-e a beteg munkás sorsával, vajjon ki ellenőrzi ezt a máv. betegsegélyző pénztáránál? Az évi jelentés erről egy betűvel sem számol be.

A makacs és rakoncátlan beteggel szemben módja van az orvosnak eljárni. Feljeleníti az erre hivatott főnökségnél, a beteget vagy megintik vagy táppénz elvonással büntetik, de jaj annak a beteg munkásnak, ki az orvos uralmát mer kikötöni, ki az orvost meri feljeleníteni.

Tehát ebben az irányban ellenőrzés kell! Ellenőrzés, a beteg és a pénztár egyarányu érdekében.

De ez még nem minden, amit kívánunk. Azt is kívánjuk, hogy a *betegségek megelőzésére* is történjen valami. Igen sok súlyos és végzetes betegséget lehet csirájában megfojtani, ha erre eszközök állnak rendelkezésre. Ilyen betegségek a többi közt az ideggyengeség, az izom- és izületi-csúzok fejlődése, a kezdődő tüdőcsucshurut a kezdődő szivbaj stb.

És hogy indokolt ez a kívánalom, azt igazoljuk a máv. betegsegélyző-pénztárának 1903. évről kiadott jelentésében foglalt betegségi statisztikájával. Ugyanis ki van ott mutatva, hogy közsvényes eset volt: 4632; heveny csúz: 10,746; idült csúz: 8422; szivbaj: 190; a légző szervek betegségeiből: 16,464 eset; idegesség: 865 esetben.

Azt hisszük, hogy ezek az idézett számadatok teljesen igazolják álláspontunkat és a munkások egészségügyi érdeke, valamint a máv. üzemi érdeke, nemkülönben általános iparpolitikai érdekek és végre — amit első

helyre kellett volna állítanunk — a humanitás elvei is megkövetelik, hogy ilyen nagy és hatalmas intézet megtegyen mindent, ami a betegségek megelőzésére megtehető.

Jó példával kell előljárnia a máv.-nak, mint állami üzemnek, mint állami munkaadónak, aki nem sülyedhet le a közönséges kizsákmányoló színvonalára.

A betegségek megelőzésére, a keletkező betegség leküzdésére nem a receptet, hanem a természetes gyógymódnak alkalmazását használja a modern gyógytudomány.

Tessék valahol egy ilyen intézetet felállítani. Ha a betegsegélyző-pénztár nem bírja, tegye az állam mint munkaadó. Tessék a külföldön fennálló hasonló intézeteket tanulmányozni és azokat mintául venni. A munkások megérdemlik ezt. Sok ezer munkást lehet ilyen intézet segítségével a hosszabb és súlyos betegségtől megóvni, munkaképességét megtartani és életét a családjának és a társadalomnak megmenteni. És ez nemcsak az egyén érdeke, hanem országos érdek, iparpolitikai és szociálpolitikai szempontból.

És ha az állam nem teszi azt saját alkalmazottai és munkásai, valamint a közérdek javára, — kérjük: vajjon ki tegye? Hiszen általánosan, minden munkás részére hozzáférhető ilyen intézeteket kellene felállítani és fentartani államköltségen.

Kezdje meg a máv. saját alkalmazottai és munkásai javára. Áldásos munkát fog végezni vele. Nem fog annyi recept fogyni a betegsegélyző-pénztáránál és amit gyógyszerköltségen megtakarít, azzal tetemes részét fedezheti a gyógyintézet fentartási költségeinek. És százszorta üdvösebb és eredményében kétségtelenül biztosabb és célravezetőbb az ilyen intézet fentartása és gyógymódjának alkalmazása, mint a sablonos recepten való nyargalódzás, — mely $\frac{9}{10}$ részében kitűnően válik be — a gyógyszereszek, de nem a betegek javára.

A fizetésrendezés.

Amit oly régóta sürgettek a vasutasok hiába, amiért a legvégső fegyverhez, a sztrájkhoz voltak kénytelenek folyamodni, amiért tengernyi áldozatokat szenvedtek végig és egy csomó egzisztencia föláldozását vetették latba, végre megérkezett: a hivatalnok, altisztek és szolgák fizetésrendezése elnyerte a végső jóváhagyást, a királyi szentesítést és Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter egy szabályrendeletével kapcsolatban el is rendelte a fizetésrendezés fogantatását.

A fizetésrendezésről szóló törvény története ismeretes. Ez a törvényjavaslat képezte tudvalevőleg a nagy vasutassztrájk első indító okát. Mivel ez a törvény olyan soká késett és amikor végre bejelentették, olyan kevéssé felelt meg a vasutasok várakozásainak és óhajainak, szükségessé vált ama nevezetes országos gyűlés egybehívása Budapestre. A vasutigazgatóság azonban betiltotta az országos gyűlést, mire a budapesti rendőrfőkapitányság is visszavonta a gyűlés megtartására már megadott engedélyét. Ezeket az erőszakos rendszabályokat követte az a brutalitás lépés, a gyűlés egybehívóinak felfüggesztése, erre pedig válaszképpen a máv. összes vonalain kiütött a sztrájk.

A sztrájk folyamán a kormány hajlandónak látszott egyideig arra, hogy a fizetésrendezési javaslat tárgyalását elhalasztja addig, míg az érdekeltek egy nagygyűlésükön állást foglaltak vele szemben, de mikor a sztrájkot leverték és a sztrájkolók kénytelenek voltak magukat kegyelemre megadni, a javaslatot az érdekeltek meghallgatása és kívánságaiknak figyelembevétele nélkül haj-

szolták keresztül a pénzügyi bizottságon és a képviselőházi tárgyaláson, múlt hó 15-én immár a király is szentesítette és 21-én már mint jogerős törvény jelent meg a hivatalos lapban.

Ámbár a törvény az eredeti javaslattal szemben némi javulást tüntet fel és így a vasutasok sztrájkja nem mondható éppenséggel eredménytelennek, a gyakran és nyomtatékosan hangoztatott követeléseknek egyetlen pontban sem felel meg s fizetés, „rendezés”-nek csak annyiban nevezhető, amennyiben rendezésnek lehet azt mondani, ami semmit sem rendez és senkit sem elégít ki.

A kormány jelentése és a javaslat előadója természetesen az egekig dicséri a fizetésrendezést; a vasutasok azonban keserű csalódással látják várakozásaik és reményeik rombadőlését benne. Egynéhányat megszüntet ugyan az eddigi legkirívóbb viszásságok közül, de sok jogosult és égetően sürgős követelésre a kereskedelmi miniszternek az a válasza, hogy: lehetetlen.

A szolgák eddigi 500 koronás kezdőfizetésének gyalázatát megszüntette ugyan a törvény és 700 koronában állapítja azt meg, de az örökkel, a szegények legszegényebbeivel mostohán bánik el, kezdő fizetésüket 540 koronában állapítja meg, amely legföljebb 720 koronáig emelkedhet.

Az altisztek kezdőfizetése az eddigi 960 K-ról 1040 K-ra, a hivatalnokoké követelt 1600 K helyett 1400 K-ra, tehát az eddigi-vel szemben 200 K-val emelkedik a törvény alapján.

A törvény fölhatalmazza a kormányt, hogy az államvasuti alkalmazottak fizetésének rendezésére 1904-ben 6,643.400 K-t meg nem haladó összeget fordíthasson és rendkívüli pótlékként 1,665.000 K-t engedélyezzen. Az engedélyezett 6,643.400 K a következőképpen oszlik meg:

a) Általános fizetésemelés	5,756.040 K
b) Időszaki (automatikus) előléptetés	1,100.000 K
c) Korpótlék	120.000 K
d) Lakbérszabályozásra	240.000 K
e) Női alkalm. fizetésének rendezése	143.000 K
összesen	7,359.040 K
ebből le az interkaláre	715.640 K

marad tiszta szükséglet 1904-re 6,643.400 K

A hivatalnokoknál az eddigi fizetési fokozatok és a jövődöbeliek így aránylanak:

Fizetési fokozat	Eddigi fizetés évenként	Ezutáni fizetés évenként
VI. 3	1200	1400
VI. 2	1400	1600
VI. 1	1600	1800
V. 3	1800	2000
V. 2	2000	2300
V. 1	2200	2600
IV. 3	2400	2800
IV. 2	2600	3000
IV. 1	2800	3200
III. 3	3200	3600
III. 2	3600	4000
III. 1	4000	4400
II. 3	4400	4800
II. 2	5000	5400
II. 1	5600	6000
I. 3	6400	6400
I. 2	7200	7200
I. 1	8000	8000

A várakozási idő, mely alatt a hivatalnok a következő fizetési fokba lép elő, a VI. oszt. 3 fokozatában két év, a 2. fokozatban azok számára, kik középiskolát végeztek, három év, a többi számára négy év.

A lakbér Budapest számára nem változik; a többi helységekben a lakbér a magasabb fizetési fokozatoknál leszállítatik, az alacsonyabbaknál szerény emelkedést mutat.

A Máv. hivatalnokainak tényleges állománya ezidőszerint 5508 személy. Ezek a törvényt szabta fizetésrendezés értelmében a következő javításban részesülnek:

Évenkénti fizetésemelkedés	Hivatalnokok száma	Az állomány $\frac{0}{100}$ -a
800 K.	95	1.72
700 „	71	1.29
600 „	334	6.06
500 „	109	1.97
400 „	3188	57.87
300 „	539	9.77
200 „	1172	21.42

A hivatalnokok közül a

VI. rangosztályba	1347
V. „	1888
IV. „	1478
III. „	630
II. „	165

van.

E kimutatásból kitűnik, hogy a középső és felső fizetési osztályokban megállapított létszám olyan csekély, hogy a hivatalnokok a legnagyobb buzgóság és hasznavehetőség mellett is nagyjából az alsóbb osztályokban rekednek meg. Pedig ezen kellene leg-sürgősebben a magasabb fizetési osztályok létszámának emelésével segíteni.

Az altisztek fizetésszabályozása a következő képet mutatja:

Eddigi fizetés koronákban.		Jövendő	
Fizetési osztály	Fizetés	Fizetési osztály	Fizetés
IV.	960	IV.	1040
III. 3.	1040	III.	1200
III. 2.	1200	III.	1400
III. 1.	1400	III.	1600
II. 3.	1600	II.	1800
II. 2.	1800	II.	2000
II. 1.	2000	II.	2200
I. 3.	2400	I.	2400
I. 2.	2800	I.	2800
I. 1.	3200	I.	3200

Az altiszteknek eddig nem volt igényük automatikus előléptetésre. A törvény most úgy intézkedik, hogy a IV. és III. fizetési osztályban 3. és 4. évi, a II. fizetési osztályban öt évi várakozási idő után következik be az altiszteknél az előléptetés.

A szolgák fizetésénél (az őrszemélyzet kivételével) a következő változtatásokat léptet a törvény életbe:

C z i m	Fizetési osztály	Fizetési fokozat	Évi fizetés koronákban	Eddigi fizetés koronákban
Gépkezelő				
Kazánkezelő				
Könyvkötő				
Könyvondász		1	1400	1400
Szivattyuőr				
Főmozdonytisztító	I.			
Főkocsitisztító				
Vonatkísérő lakatos		2	1300	1200
Vizsgáló lakatos				
Kiadóőr				
Kapus				

C z i m	Fizetési osztály	Fizetési fokozat	Évi fizetés koronákban	Eddigi fizetés koronákban
Gépkezelő				
Kazánkezelő				
Könyvkötő				
Könyvművelő		1	1200	1040
Szivattyúőr				
Főmozdonytisztító				
Főkocsitisztító				
Vonatkísérő lakatos				
Vizsgáló lakatos				
Kiadóőr	II.	2	1100	960
Kapus				
Almozdonyvezető				
Távirda-munkavezető				
Váltókezelő				
Tolatásvezető				
Értesítő		3	1000	900
Hivatalszolga				
Előfűtő				
Matróz				
Szivattyúőr				
Kocsitisztító				
Vonatkísérő lakatos				
Kiadóőr		1	900	840
Almozdonyvezető				
Távirdamunkavezető				
Értesítő				
Hivatalszolga				
Mozdonyfűtő				
Váltóőr	III.	2	800	720
Kocsirendező				
Vonatmálházó v. fékező				
Állomásállító				
Munkavezető őr				680
Lámpakezelő				600
Kertészsegéd		3	700	540
Matróz				500
Kocsis				
Fiumei tűzőr				

Az őrszemélyzet fizetési táblázata:

Czím	Fizetési fokozat	Évi fizetés kor.	Eddigi fizetés kor.	Várakoz. idő
Pályaőr	1	720	720	
Éjjeliőr			660	
Nappaliőr	2	660	600	5 év
Pénztárőr			600	
Szertárőr	3	600	540	5 év
Tűzőr			540	
Sorompóőr	4	540	500	5 év
Kapuőr			500	
Korlátőr				
Hidőr				

A korpótlék megszabását a következő táblázat tünteti fel:

1. Hivatalnokoknál:

- a III. fizetési osztály 1. fokozatában töltött 5 év után 400 korona
- a IV. fizetési osztály 1. fokozatában töltött 5 év után 300 korona
további 5 év után további . 300 korona
- a V. fizetési osztály 1. fokozatában töltött 5 év után 200 korona
további 5 év után további . 200 korona
- a VI. fizetési osztály 1. fokozatában töltött 4 év után 200 korona
további 4 év után további . 200 korona

2. Altszektelnél:

- a II. fizetési osztály 1. fokozatában töltött 5 év után 200 korona
további 5 év után további . 200 korona
- a III. fizetési osztály 1. fokozatában töltött 5 év után 200 korona
további 5 év után további . 200 korona

3. Szolgáknál:

- a II. fizetési osztály 1. fokozatában töltött 5 év után 100 korona
további 5 év után további . 100 korona
- a III. fizetési osztály 1. fokozatában töltött 5 év után 100 korona
további 5 év után további . 100 korona

4. Az őrszemélyzetnél:

a 720 korona évi fizetésben töltött
5 év után 60 korona
további 5 év után további . 60 korona

A többi követeléseit a kinevezett vasutasoknak a kereskedelmi miniszter kereken visszautasította. Azt elismerte a miniszter, hogy az *előléptetési viszonyok* a multban igen kedvezőtlenek voltak, de ezen, véleménye szerint, a jelenlegi törvény a lehetőség szerint segít. Azt a kívánságot, hogy a VI. és V. fizetési fokozatban évenként a IV. és III. fokozatban két évenként biztosítsák az előléptetést, a miniszter lehetetlennek mondta.

Épp oly kevésbé találta teljesíthetőnek Hieronymi azt a követelést, hogy a kinevezett vasuti alkalmazott 30 évi szolgálati idő után *nyugdíjaztassék* teljes illetményével. Ezt szerinte a nyugdíj-alap kedvezőtlen állása nem engedi. Arra persze a magyar kereskedelmi miniszternek nem kell gondolnia, hogy ez esetben a nyugdíj-alapon kell segíteni, mert ha a vasutasok teljes nyugdíj-igényére több, mint 30 évi szolgálatot követelnek, akkor az egész aggkori ellátásuk egy fabatkát sem ér, mert a vasutasok test- és lelketölő munkája mellett olyan hosszú szolgálati idő a kivételek közé tartozik.

Jellemző a kereskedelmi kormány jogérzetére és arra a szellemre, amelylyel a vasutasok ügyeit főt kezelik, a kereskedelmi miniszternek az a kijelentése, hogy a *fejelemmel tanács* tagjainak az alkalmazottak által való választása (az eddigi kinevezésük helyett) és hogy ezen tanács tárgyalásai nyilvánosan és ügyvédi képviselő mellett folyjanak le, szolgálati okokból lehetetlen. Miért ragaszkodik a kormány *kinevezett* bírálathoz, miért zárkózik el a *nyilvánosságtól*, miért fél jogértők jelenlététől a fejelemmel tárgyalásoknál, amikor existenciák megsemmisüléséről van a legtöbb esetben szó?! Nyugodt és tiszta lelkiismeret mellett bátran belemehetne a kereskedelmi miniszter ezekbe a reformokba. De hogy olyan erélyesen rugkapáldozik ellentünk, azzal bebizonyítja, hogy egy olyan inkvizíciószerű „igazságszolgáltatást” pártfogol, amelynek oka van félni az ellenőrzéstől! Hibája a törvénynek nem csak az, ami benne van, de főként az, ami teljesen hiányzik belőle. Hol van annak a több ezer ideiglenes alkalmazottnak a megnyugtatója, akik évek óta sóvárogják a kinevezésüket? Hol van a teljesítése a 40,000 vasuti munkása jogos és igazságos követeléseinek? Erről szó sem esett sem a tárgyalásnál, sem a javaslatban.

A győző fél gögje és rövidlátása nyomta bélyegét erre a törvényre, amelynek hivatása lett volna az állam alkalmazottainak egy szorgalmas és fontos rétegét megnyugtatóni és kielégíteni, régi sebeket behegészteni és a jövő zavaroknak elejét venni.

Ezt a hivatását a törvény a legkevésbé sem teljesíti. De erős a hitünk, hogy a máv. alkalmazottai *erős, öntudatos szervezkedéssel olyan imponáló erőre tehetnek szert, hogy minden külön erőmegfeszítés nélkül reparálhatják Hieronymi Károly és Ludwigh Gyula famózus „fizetésrendezését”.* X.

A gyengelelkűekhez!

Szóban is, írásban is arról biztosítanak bennünket a fővárosi és a vidéki társaink egyaránt, hogy a vasuti munkások és alkalmazottak céltudatos szervezkedése lelkes visszhangra talált mindenütt széles e hazában. Lapunk, a „Magyar Vasutas” tekintélyes olvasóközönséget hódított magának. Akik az érdekeltek közül olvassák, megszerették és erősen ragaszkodnak hozzá. Hangját, célját helyesli mindenki, értékét, szükségességét nélkülözhetetlennek tartják és egyhamar az egész vasuti személyzetet a lap köré lehetne sorakoztatni, egy táborba lehetne gyűjteni mindannyit, minden vasutas szentírásává lehetne tenni lapunkat, ha . . .

És itt jön a bökkenő. Ez a „ha” azt jelenti, hogy a vasutasok öntudatra ébredésének és szervezkedésének egy nagy és komoly akadálya van. Az ugyanis, hogy nagyon sokan szívvel-lélekkel csatlakoznának hozzánk, ha nem *félnének*. Annyi a *besugó*, hogy lépten-nyomon ki van téve a vasuti alkalmazott spiczkedésüknek. Az ilyen gazficzkó azután, hacsak teheti, besugja, hogy ki előfizetője a „Magyar Vasutas”-nak, ki beszélget munkástársával a helyzet javításáról, ki panaszodik és ki oszt tanácsokat. És az olyan denuncziálás után büntetéstől vagy más jogczimen való elbocsátástól kell tartani.

Ezért huzódoznak sokan a hozzánk való csatlakozástól, bár szívük is, eszük is hozzánk vonzza.

Értjük mi igen jól a gyengelelkűek aggodásait, de nem helyeseljük. Ami a spiczkedést és a spiczkedést illeti, megirtuk gyakran és megmondjuk most is, hogy valósággal *undorító fekélynek* tartjuk azokat a nyomorult bérenczket, akik talpnyalásból vagy alávaló Judásbérért munkástársaik árulóivá szegődnek. Az orgyilkos még gavallér és tisztességes ember ezekhez az elvetemültekhez képest.

Azt is nyíltan kimondjuk, hogy azon műhelyfőnökök vagy akármilyen más felelős eljárást, akik csak úgy tnyésztik az ilyen spiczkedést, erkölcsstelennek és alávalónak tartjuk és tartja velünk együtt minden tisztességes ember. Éppen a napokban értesültünk arról, hogy az ország egyik üzletvezetőségi székhelyén az egyik műhelyfőnök fizetésjavítás ígéretével akarta rábírní az egyik munkást, hogy rendszeres spiczkiszolgálatot teljesítsen!

No de a mi kötelességeink közé tartozik egyebek közt az is, hogy ennek a becstelenségnek elejét vegyük. *Ugy a spiczkedést, mint a lélekvasárlókat a pellengérré fogjuk állítani.* Munkástársaink közönséssék ki a társaságukból az olyan gazembert, aki besugóvá aljasodik; szakítsanak meg vele minden érintkezést; kerüljék, mint a bélpoklost; legyen számúzve minden tisztességes ember társaságából, hogy ne legyen más menekülése a gazficzkónak, mint a szökés. *A spiczkérettel, a bérenczek fölbujtóival és gazdáival majd elbánunk mi. Kivisszszük a nagy nyilvánosság, a közvélemény ítélőszéke elé, hogy a magyar állam tisztviselőinek, az adófizetők filléreiből élősködőknek szabad-e ilyen erkölcsstelen, bitang eszközökkel élni munkásokkal, becsületes emberekkel szemben?!*

Munkástársainkat pedig arra kérjük, hogy az aggodalmaskodókat jó szóval, okos tanácsal nyugtassák meg és erősítsék.

A „Magyar Vasutas” olvasása és előfizetése nem képez bünt. Ha lapunk tartalma büntetendő volna, a budapesti ügyészség lefoglalná és nem engedné terjeszteni. Ami biróilag lefoglalva nincs, annak terjesztését senki ebben az országban el nem tilthatja. A postahivataloknak a „Magyar Vasutas”-t visszatartani nem szabad és nem szabad másnak kiszolgáltatni, mint a czimzettnek. Azt sem szabad a postának elárulni, hogy kinek jár lapunk. Ez a postahivatalnokok hivatali esküjének a megszegése. Tehát minden vasutas nyugodtan járthatja lapunkat, nincs oka félelemre.

Ahol pedig akármilyen okból jobbnak látja

valamelyik munkástársunk, *rendelje meg lapunkat valamelyik olyan ismerőse címére, aki nem nyög a vasút rabságában.* Vagy pedig meg lehet rendelni valamelyik bizalmi férfiunknál, aki azt titoktartás mellett, személyesen adja át számonkint.

Ha ellenfeleink gonoszak és erőszakosak, legyünk mi okosak és ügyesek, de azt ne engedjük meg, hogy kizsákmányolók és elnyomók célzt érjenek.

Mert ha mi csupa félelemből és elővigyázatból visszahúzódunk, akkor nemhogy javítanánk helyzetünkön, de sorsunk napról-napra rosszabb lesz, mert látják *odafönt*, hogy *tehetnek velünk akármit, még mozogni sem merünk.*

Ha azt akarjuk, hogy erősek legyünk és erőnk révén számoljanak a mi kívánságainkkal és követeléseinkkel; ha azt akarjuk, hogy munkaviszonyainkat szabályozzák és helyzetünk javuljon; ha azt akarjuk, hogy megszűnjön az a szégyenletes állapot, hogy a magyar államvasutak alkalmazottainak több mint fele, 40,000 munkás még mindig nincs véglegesítve: akkor sorakozzunk, tömörüljünk, egyelőre lapunk, a „Magyar Vasutas“ köré.

Ha sutba dobjuk a gyengelelkiséget és egyre szerzünk, toborozunk barátokat és előfizetőket a mi egyetlen védőbástyánk, a „Magyar Vasutas“ számára, akkor olyan nagy lesz a táborunk rövidesen, hogy ha mind rendszabályozni akarnák, aki hozzánk tartozik, akkor füstre akaszthatnák a dicsőséges Mávot!

A vidéki üzletvezetőségek székhelyén megválasztott nyugbérpénztári tagokat felkérjük, hogy nevüket és lakcímüket beküldeni sziveskedjenek, hogy a nyugbér-pénztár ügyében megtartandó országos értekezletet összehívassuk.

Figyelem, zágrábi és kolozsvári máv. műhely munkásai! Munkástársak! Sajnosan tapasztaltuk, hogy még mindig akadnak közöttünk oly hitvány emberek, kik a feljebbvalóik kegyét lesve, árulóivá lesznek azon munkástestvéreiknek, kik fáradság, küzdelem, hogy az elnyomott nyomorgó vasuti munkások részére egy szebb, egy jobb jövőt küzdjenek ki. Árulóivá lesznek azoknak, kik kockára teszik a saját és családjuk boldogságát, jövőjét, hogy a tiéteket előmozdítsák. Akadnak még mindig oly szerencsétlen, sajnálatraméltó munkások, kik, ha észreveszik, hogy egy munkástársuk valamely hibát követett el a munkában, akkor ahelyett, hogy segítenék őt, szívükben kaján örömmel szaladnak beárulni az illetőt. Figyelmeztetjük munkástársainkat, hogy irtsák ki szívükből ezt a rossz indulatot, s ha másképp nem lehet, úgy egész szívüket tépjék ki inkább, mert gonosz szív az, mely ilyen, munkáshoz nem méltó módon működik. Felkérjük munkástársainkat általában, ha bárhol győződnek meg árulkodásról és spicizkedésről, jelentsék be nálunk az illetőt vagy illetőket, hogy kiméletlenül járhasunk el velük szemben.

Pellengérré állítjuk őket!

A szerkesztőség.

Szemle.

A kereskedelemügyi költségvetés oly simán pergett le, mint a fonál az orsóról. Egy szó sem esett a vasutas személyzet helyzetéről, sem a hivatalnokokról, sem a munkásokról, sem a vonatkísérő személyzetről. Pedig de sok baj vár törvényhozási rendezésre. Helyén való lett volna a vasutas-sztrájk *okaival* is foglalkozni és azok megszüntetését becsületes törekvéssel szorgalmazni. Egy év óta fekszik a vasuti munkások memoranduma, de biz arról egy szót sem szóltak. A személyzet szolgálat-tulterhelése sem került

szóba, noha közismeretes, hogy a tulterhelés szokott leginkább a vasuti szerencsétlenségek oka lenni. Szóval, a tisztelt honatyák szerint nincs semmi bajuk a vasutasoknak, szabadon egyesülhetnek, szervezkedhetnek, erre törvényes garanciájuk van. Anyagi viszonyaik a legrendezettebbek, a fellebbvalók úgy bának velük, mint az apa gyermekével, — tehát a törvényhozás legjobb meggyőződése szerint — boldog a vasutas.

Budapest. A máv. keleti pályaudvarán fennáll egy „Önsegélyző-pénztár“, melyet „Miczán-egyletnek“ neveznek a beavatottak, mert Miczán művezető a dirigense. Ezt az egyletet a multban nagyon kiaknázta a *kinevezett* alkalmazottak, leginkább művezetők, kik ellen a munkások, mint közvetlenül érdekelt tagok, nem mertek felszólalni. Az alapszabályok úgy vannak szerkesztve, hogy a tagok vagy önmagukat rövidítik meg, vagy az egyletet, mert túl-hosszu ideig kell várniok, míg segélyt kapnak, ha t. i. betegek. Megtörtént, hogy egy munkás négy heti betegség után egészségesnek akart jelentkezni, de megtudta, hogy csak hat heti betegség esetén kap segélyt, — újra hazament és még két hétig hosszabbította meg betegségét, hogy a segélyt pótló összeghez jusson. Megezik, hogy a beteg a neki járó segélyt csak hónapok mulva kapja, mert nincs pénz a kasszában. Itt t. i. csak annyit fizetnek ki, amennyit a hónap elsején befizetésképpen beszédnek. Így van ez mindenütt, hol „az elnök minden választás mellőzésével az illető műhely főnöke lehet“. A munkás-választmány tagjai pedig nem mertek szólni, mert „hátha megharagszik a főnök ur“. Hogy egyébként milyen eljárás volt ezelőtt ennél az egyletnél, arra szolgáljanak például — a sok közül — a következő esetek.

A művezető-alelnök egyik jóbarátjának pénzre volt szüksége, de nem tudott sehol szeregni. Ráfogták, hogy beteg volt és — rögtön volt segély. — A könyvvezetést egyik hivatalnok végezte hivatalos ideje alatt. Ez helyes volt. De azért minden évben kapott honoráriumot, mert egyszerűen betegnek jelentették és kijárt a segély, noha a „betegség“ ideje alatt szolgálatban volt. — Egy művezetőt felfüggesztettek. Rögtön betegnek jelentette magát és kapott segélyt. Nagyon helyén volna, ha az igazgatóság utasítaná az „Önsegélyző“ vezető embereit, hogy akként módosítsák az alapszabályokat, hogy a munkások a segély elnyerése végett ne legyenek kénytelenek szimulálni, mert ez nagyon károsítja az intézet betegsegélyző-pénztárát is.

Nagy tiltakozó népgyűlés volt Budapesten a mult vasárnap, amelyen mintegy 10.000 munkás vett részt. A gyűléssel kapcsolatos tüntető körmenetben résztvettek a következő szervezetek: Kőművesek, kőfaragók, cementmunkások, tót és szerb munkások, szücsök, szabók, női konfekció-szabók, lakatosok, bádigosok, sütők, nyomdászok, aranyművesek, ácsok, szobafestők, menyezet-munkások, könyvkötők, asztalosok, mintakészítők, fehérneműtisztítók, vas- és ércöntők, vasesztergályosok, cipészek, csizmadiák, a III. és IX. kerületek munkásai stb. Csak a szervezett vasuti munkások nem vettek hivatalosan részt. A népgyűlés és tüntető körmenet tiltakozás volt a kormány azon szándéka ellen, hogy a munkások szakegyesületeit meg akarja rendszabályozni, miután a kapitalista urak ezeket okozzák, hogy annyi sztrájk van. Már pedig nem a szakegyetek az okai a sztrájkoknak, hanem azok a nyomoruságos viszonyok, melyek alatt a munkások szenvednek.

Megvont vasuti szubvenczió. De mégsem így nevezik, hanem „hirdetési általanynak“, mert így nem sütik az illető lap hom-

lokára a bélyeget, hogy a máv. megvesztegeti. A „Független Magyarország“ ugyanis aziránt panaszkodik, hogy a máv. megvonta tőle azt az „általanyn“, amit az összes napilapoknak ad. Előtte mindenesetre most az a kalkulus áll: mi hoz többet a konyhára? A vasutasok „önzetlen“ védelme, vagy az „önző“ mávbeli „általanyn“. — Vakulj magyar!

Üzlet. *Vasuti menetdíjkezdvmény Fiumén át a kivándorlók részére.* A kereskedelmi miniszterium Fiumén át Amerikába kivándorlók részére az államvasutak összes vonalain 50 százalékos mérséklést engedélyezett, azonban csak azon esetben, ha legalább tizen együttesen utaznak és váltanak közvetlen harmadosztályu menetjegyet Fiuméig. A vasuti pénztárnál az utlevelet és a 40 koronáról szóló magyar-amerikai ideiglenes hajójegyet kell bemutatni. Ez utóbbiak a hajóstársaság budapesti központi irodájában (IV., Vigadó-tér 1.) vagy a minden vármegyében kinevezett kivándorlási meghatalmazottnál a 40 korona előzetes beküldése mellett kaphatók, ahol a hajójáratokra vonatkozó egyéb felvilágosítással is szolgálhatnak.

Ez a hír járta be az összes lapokat. Ez nem más, mint a kereskedelemügyi miniszterium reklámja a kivándorlási kedv emelésére. Azelőtt tüzzel-vassal akadályozták a kivándorlást. Mikor aztán látták, hogy a munkások ezrei az „itt élned s meghalnod kell“ elméletét úgy magyarázták, hogy itt megélni nem tudunk, meghalni pedig még nem akarunk — akkor alábbhagytak valamivel a szigorral, most pedig — mint látjuk — már messzemenő kedvezményeket nyújtanak és csábitják a kivándorlókat. Megérjük még, hogy hivatalból premiumokat fognak adni a kivándorlóknak, hogy csak Fiume felé menjenek és csak a magyar-amerikai hajótársaság járműveit használják a kivándorlásra. Azt mondják, hogy igen „nagy hazaffyak“, minisztereket sem véve ki, részvényesei annak a hajózási-társaságnak. És ez sokat magyaráz meg.

Brassó. Lapunk valóságos félelmet okoz a brassói műhely Papp nevű művezetőjének és a főnöknek. Pedig kár nekik félni, mert hiszen lapunk nem harapja meg őket. Megtörtént ugyanis, hogy a nevezett művezető kezébe került lapunk egy példánya, amelyet aztán jobbra-balra forgatott és végre úgy nézte, mint az a bizonyos jámbor állat az új kaput. Kapta magát végelhatározásában és vitte a főnökhöz. A főnök ugyanigy cselekedett, de azután elkobozta a munkásoktól a lapot és jótanácsal látta el őket, hogy nem kell nekik mindent olvasni, mert megárthatna nekik. Mi pedig azt hisszük, hogy a főnök urra is ráfér még valami, tehát neki sem fog ártani, ha olvassa lapunkat, de azt ne a munkások pénzén tegye, hanem fizessen elő a lapra és azután egyenesen uton ellenőrizheti azt. A munkásokat pedig ne féltse és akkor adjon nekik tanácsot, ha ilyent tőle kérnek.

A takarmányhiányon a kormány úgy segített, hogy szállítási díjkezdvménynt nyújt a kereskedőknek, gazdáknak, gazdasági gyáraknak stb. Ez a kérdés tehát meg volna oldva, — de arról még egy betűt sem olvastunk, hogy ugyanez a kormány miként akar segíteni a munkásnépen, hogy az élelmiszerek uzsorásai ki ne szípolozzák az utolsó csepp vérért. De még arról sincs hír, hogy a kormány egyáltalán szándékozik-e valamit eziránt tenni.

Kolozsvárott új, de egyszerű módját találták fel a nyomor enyhítésének. Magánkenyér-sütődét állítanak fel, ingyen fognak tejet adni, de, hogy a *munkanélküliek* el ne egyék a kenyeret és el ne igyák a tejet, amit a magánjótékonyok fog az inségesnek nyújtani, — egyszerűen *ki fogják tolonczoltatni a munkanélkülieket*, de valószínűleg csak azokat, akik nem odavalók. Hát ez a nyomor-nyihítás nagyon jellemző a mai társadalom szereplő férfiakra nézve. Amíg a munkást vállalataikban kizsákmányolhatják és munká-

jaból profitot sajtolhatnak, addig jó a munkás, de mikor nem tudják a munkaerőt kiaknázni, akkor „kellemetlen” nekik a munkás, akkor a tolonczkocsihoz folyamodnak. Erre csak az a megjegyzésünk: *pfuj!*

Zágráb. E hó 7-én a zágrábi máv. munkásai és egyéb alkalmazottai igen népes gyűlést tartottak, magyarul lapunk kiküldötte, németül a bécsi „Eisenbahner” kiküldötte és horvátul pedig Bugsegg elvtársunk volt az előadó. A gyűlés az ott még ma is érvényben lévő gyűlékezési törvény 2. §-a szerint lett egybehíva, amelyen t. i. csak meghívókkal ellátott egyének vehetnek részt. Daczára ennek, nagyon szépen volt látogatva. Különösen örvendetes, hogy sok kinevezett, sőt még déli vasuti alkalmazott is volt jelen. A gyűlés napirendje a vasuti munkások és alkalmazottak helyzete volt és ennek fokozatos javítására kimondta a gyűlés a szervezkedés szükségességét. A gyűlés egyszersmind azt is eredményezte, hogy a nemzetiségi izgatók által eddig egymástól távol tartott különböző nyelven beszélő munkások megértették egymást, belátván, hogy akármilyen nyelven beszélnek, egyformán zsákmányolják ki őket és igazi testvéri szövetséget létesítettek. Megszüntek a zágrábi munkások közt a fajbeli, nemzetiségi és nyelvkülönbségi válaszfalak és egyesült eljárásra határozták el magukat. A gyűlés után a vasutasok megjelentek a zágrábi munkások által tartott mulatságon, mely alkalom imponáló kifejezése volt a magyar-horvát munkások testvéri szolidaritásának. A vasuti gyűlés igazi alapvető munkát végeztet Zágrábban, amelyen a munkástársaknak tovább kell dolgozniuk.

Magyarajku munkástársaink joga Horvátországban ezidőszereint olyan, hogy joguk van dolgozni, ha van munkájuk, joguk van enni, ha van mit és miből, de nyilvános gyűlésen helyzetük megbeszélésére nincs joguk még pedig annál a furcsa oknál fogva, mert nem tudnak horvátul beszélni. Már pedig azért, mert nem bírják annak a tartománynak a nyelvét, nem volna szabad őket gyűlékezési joguktól megfosztani már annál kevésbé, mert nem politizálni, hanem anyagi és társadalmi helyzetük megbeszélésére szoktak összejönni és ez ne okozzon fejfájást a horvát hatóságoknak, mert vajmi kevés közülük van hozzá. Most már igazán kíváncsiak vagyunk, hogy az anyaország sovínisztái hogyan fogják megvédeni a magyar nyelv jogát a horvát hatóságok nemzetiségi tülbugóságával szemben.

Fizetésrendezés a kassa-oderbergi vasutnál. Ennek a vasutnak az igazgatóságát agyonreklámozzák a lapok (a szabadjegyek mire nem képesek), hogy már rendezte alkalmazottainak fizetését és az erről szóló okmányokat már alá is irták, szét is küldték stb. stb., hogy tehát ennek a vasutnak az alkalmazottai elérték a boldogság netovábbját. Hát hiszen reklámnak jó az ilyesmi is, de hogy az alkalmazottak jogos és méltányos várakozásának a fizetésrendezés megfelelné, azt, a hozzánk érkezett számos panasz után ítélve, tagadnunk kell és azt maga az igazgatóság is tudja. Pláne tudniuk kell, hogy mily gyalázatosan dijjazzák a munkásait. De hát a profit az első.

Vasuti munkás sorsa. Ischlben történt, mint írják, hogy egy Echselberger nevű volt vasuti munkás a királynak kérvényt nyújtott át a pályaudvaron, melyben nyomorúságát tárja fel és segílyt kér. Mondanunk sem kell, hogy nyomban letartóztatták, mert ilyen alkalommal mindjárt „merénylet” gondolnak. Az persze *nem* merénylet, amit ezzel a szegény nyomorékká vált munkással követtek el, aki a vasut szolgálatában állandóan munkaképtelenné vált, ezért a szolgálatból elbocsátották és kemény *kilencz* koronát kap havonként „kegydíj”ul. Ezt adta elő mentségül,

hogy kérvényezni mert. Kap talán néhány koronát és néhány napi elzárást és a szegény ember sorsa le van tárgyalva, — tovább nyomoroghat. — Vasuti munkások! Ilyen a mi sorsunk, ha azt szervezkedésünkkel meg nem változtatjuk.

Panaszok.

Zágráb. Felhívjuk a mérvadó főnökség figyelmét a zágrábi máv. műhelyében basáskodó *Németh* József esztergályos-művezetőre, kinek viselt dolgai a legnagyobb megbotránkozást keltik a munkásság körében. Ennek az urnak rögeszméje, a munkásait kiüldözni a munkából. Három hét alatt a harmadik munkás lép ki a szolgálatból, aminek az az oka, hogy nem bírják ki ennek az embernek komiszkodásait. Most azonban még csak hagyján. Valahogyan még csak segítenek magukon munkástársaink, de mi lesz, ha 8—10 évet befizettek a nyugdíjpénztárba? Ha a felsőbb körökben van egy kis jóakarát a munkások iránt, úgy meg fogják vizsgálni, hogy miért kellett rövid idő alatt három munkásnak kenyerét veszítenie. Utána nézhetnének az igazgatóságnak munkás-barátoknak hirdetett tagjai, hogy miért van az, hogy *Németh* ur egy és ugyanazon munkáért egyik munkásnak kétszeres árat fizet, mint a másoknak. Azt hisszük, hogy nem az illető szép szeméinek a kedvéért teszi. Gondolkozzanak az urak ennek okáról, majd mi is gondolkodunk.

Ennek az embernek az a pimasz szokása is van, hogy a hónap 25-én, mikor t. i. zárlat van, beszedi az összes utalványokat és ő számítja ki a százalékat. A már kitöltött áron kénye-kedve szerint javítgat, elvesz vagy hozzátesz az összeghez aszerint, ki hogy nyerte meg „atyai” jószívének tetszését. Ha valamelyik munkásnak marad néhány forint a jövő hóra, ő azt egyszerűen kitörli, daczára annak, hogy az a szegény munkás verejtékével kereste azt meg. A munkásokhoz intézett válogatott szavai közt nem az utolsó a „szemtelen kutya”, de elmondja másnak is azt, aki ezen jogtalansága ellen fel mer szólalni.

Németh ur, aki elfelejtette, hogy ő is munkás volt, majd egyszer csak pórul fog járni. A munkások az ő engedélye nélkül elveszthetik türelmüket s akkor akcióba léphet a somfa.

Brassó. A kocsiosztálynak van egy művezetője, ki, ha a munkások sorsát annyira szíven hordozná, mint ahogy velük gorombáskodni tud, — a világ legjobb embere volna. Nála azonban megfordítva áll a dolog. Gorombáskodik és leszorítja a munkabért. A munkások keresete 15—25 százalék. Ez a műhely különben Kolozsvárnak fiókműhelyét képezi és csupa futó javításokból áll a munka, ami mellett természetesen többet kellene fizetni. A munkák méreteinek megállapítására több időt kell elpazarolni, mint a mennyi időbe az illető munka kerül. Az időt nem fizetik, hanem csak a munkát, még pedig kemény 10—15 fillérrel. Megjegyzendő, hogy a munkákhoz kész anyagot sem adnak, hanem azt előbb az illető munkásnak meg kell csinálni, de azért sem fizetnek. Hát nem gyönyörű állapot ez?

Maglód. Egy főműhelyi munkás neje egy év óta már beteg, kit a gyömrői pályorvos kezel. A beteg bejött a fővárosba és itt a klinikán vizsgáltatta meg magát. Rendeltek neki gyógyszert és egy hasköztöt. A szer jót

tett neki és mikor a pályorvostól a máv. betegsegélyző-pénztára terhére akarta átiratni, elutasította kérelmével és a főorvoshoz utalta. De a főorvos is elutasította kérelmével, azt hozván okul, hogy szabály van rá, hogy nem szabad semmit átirni, de — a hasköztöt sem rendelték. Nem tudjuk ezt az eljárást minek minősíteni. Hát ne írják át, legalább rendeljék azt a szert, amit a beteg bajának enyhítésére jónak talált. A hasköztöt-rendelést meg pláne nem kell átirni, hanem egyszerűen rendelni. Mert, hogy a klinikán hasköztöt találtak jónak, amellel bizonyít, hogy itt többet törődtek a beteg sorsával, mint a tisztelt pályorvos ur egész évi gyógykezelése alatt. Vagy talán nincs pénz a kasszában? Lehet, hogy megint több kell az orvosoknak és gyógyszerészeknek..

Különfélék.

A szabadjegy-rendszer tárgyában javaslatot teszünk ezuttal a máv. igazgatóságának. Javaslatunk, *takarékossággal is jár az intézet javára.* Mi ugyanis azt javasoltuk és javasoljuk most is, hogy az igazgatóság rendelje el, miszerint a máv. alkalmazottait és munkásait szabadjegyek helyett lássák el *arczképes igazolványokkal*, melyek őket jogosítják a vonatok használatára. Hogy melyik kocsiosztályra érvényes az igazolvány, azt magán az igazolványon lehet kitüntetni. Ezáltal a máv. igen sok költséget takaríthatna meg. A szabadjegy-kezelés *most* a következő költségbe kerül: Egy hivatalnok mint irodafőnök vezet az osztályt, melléje van beosztva 3 irodatiszt; a hivatalnok minimális fizetése 2000 korona, lakbéré üzletvezetőségi székhelyen 600 korona; a három irodatiszt fizetése fejenként 1200 korona, lakbéré fejenként 360 korona. A négy alkalmazott fizetése és lakbéré összesen kitesz 7 200 koronát, ehhez hozzájárul a hivatali- és irodaátalány, különféle nyomtatvány, val a mint a szabadjegy-nyomtatvány.

E nyomtatványok nyers értéke is jelentékeny, de az bizonyos, hogy a szabadjegykiállító iroda évente felemészti a személyi járandóságokkal együtt 15.000 koronát. Az igazgatóság, valamint a kilencz üzletvezetőség kebelében, összesen tehát tíz ilyen irodában 150.000 korona volna megtakarítható, anélkül, hogy ez az intézet vagy az alkalmazottak rovására menne.

Kérünk tehát arczképes igazolványt a szabadjegy helyett.

Munkaidő-szabályozás a porosz vasutaknál. A porosz közmunka-miniszter a vezetése alatt álló vasutak fő- és mellék-műhelyei részére a 9^{1/2} órai munkaidőt rendelte el és pedig olyképpen, hogy délelőtt 5^{1/2} órára, délután 4 órára legyen beosztva. Délelőtt az első két órai munkaidő után 15—20 percnyi reggelizési idő engedélyezendő. A déli szünet 1^{1/2} óránál kevesebb ne legyen, de ez a szünet a munkaidőbe nem számítatik be. A délelőtti munka megkezdésének és a délutáni munka megszűnésének időpontját úgy vannak utasítva az igazgatóságok beosztani, — hogy az úgy a helyi viszonyoknak, mint a nyári- és téli időszaknak megfelelően, mindenekelőtt azonban — rendeljék a miniszter, hogy eziránt a munkásválasztmányok véleménye hallgatandó meg és ezek kívánságának, amennyiben a rendelkezés alaptételével nem ellenkeznek, eleget kell tenni. Elrendeli egyszersmind a miniszter, hogy ott, hol a munkaidő eddig 9 és félóránál hosszabb volt, a leszállítás folytán a *napibér nem szállítható le.* Mig tehát a porosz miniszter egyenesen utasítja a műhelyfőnököket a munkások megbízottaihoz véleményét kikérni, addig nálunk éppen a bizalmi férfiakat üldözik legjobban. Lesz ez még másképp is.

Külföldi szemle.

Az osztrák Stag. hivatalnokai és egyéb kinevezett alkalmazottai annak idején helyzetük javítására mozgalmat indítottak és fontosabb követeléseiket a következő három pontban állapították meg: 1. Fizetésrendezés. 2. Az agkori ellátás javítása a fizetés egyötödének levonásával a nyugdíj kiszabásánál. 3. Szolgálati pragmatika. A követelés 2-ik pontját az igazgatóság figyelmen kívül hagyta, az 1. és 3. pontban kifejezett követelést pedig csak részben és azt sem az alkalmazottak kívánsága szerint intézték el. Ennek következtében a mozgalom újra felvette akut jellegét és elég hangosan adtak kifejezést megbotránkoztatásuknak. Az az érdekes a dologban, hogy a fizetésrendezés nem javította az alkalmazottak helyzetét, — akár csak a máv.-nál.

A vasutasok védelmére az Egyesült Államok közül tavaly öt állam javította ez irányú törvényhozását. Leginkább a megszakitás nélküli szolgálati (munka-) idő szállítást, illetve meghatározását tüzte ki céljává a törvényhozás. Így meg van állapítva, hogy Indiana, Texas, Arkansas, Arizona államokban az egy huzamban való munkaidő 16 órát nem haladhat túl. Minezotában büntetés mellett van megtiltva mozdonyvezetőket és fűtőket egyhuzamban 14 óránál tovább dolgoztatni. Ugyanabban az államban, valamint Arizonában kilencz órai pihenés van megállapítva, a többi három államban nyolcz órai szünetelés. A tavaly hozott védőtörvények javították a vasuti szolgálatban elszerencsétlenedett alkalmazottak kártérítési igényeit a vasuti-társaságokkal szemben, minthogy az Egyesült Államokban a kötelező baleset-biztosítás helyett a vállalkozók szavatolási kötelezettsége van törvényesen megállapítva. Konstatáljuk azonban, hogy a törvényes intézkedések hiányosak és azonfelül homályosak is olyannyira, hogy per esetén az alkalmazottak jogai nagyon mostoha elbánásban részesülnek. Itt is tehát folytonos a küzdelem az alkalmazottak részéről, hogy az osztrák-törvényhozás megszűnjék.

A gazdasági válság az amerikai vasutakra nagy befolyást gyakorol. A „Cleveland Arbeiter-Zeitung” a minap 75.000 vasutas elbocsátását konstatálta és most újból jelenti, hogy a Pena-vasut 5000 munkásának munkáját heti két napra szállította le. Attól tartanak, hogy 1—2 hét múlva mintegy 10.000 munkás szünetelni lesz kénytelen.

Szerencsétlenségek az orosz vasutakon 1902-ben. Az orosz közlekedési kormány hivatalos kimutatásai szerint az orosz vasutakon 1902-ben 10.291 szerencsétlenség történt. Ebből a számból 5301 eset szorosán állt kapcsolatban a forgalommal, míg 4990 szerencsétlenségi eset az üzemmel össze nem függő okokra vezethető vissza. Ez utóbbiak közt 49 haláleset volt. Az üzemmel összefüggésben álló esetek közt 1528 halálozás volt. Az utasok közül 121 életét veszítette, 600 pedig kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedett. Vasuti hivatalnokok és munkások közül 2625 járt szerencsétlenül, azok közül 446 életét veszítette.

Szerkesztői üzenetek.

A budapesti főpostaigazgatóság és a debreczeni postahivatal vezetősége figyelmébe! Több oldalról és igen gyakran érkezik hozzánk panasz, hogy lapunkat előfizetőink rendetlenül vagy egyáltalában nem kapják meg. Nevezetesen Debreczenből kaptuk a napokban azt az értesítést, hogy a vasuti munkástelepen lakó nagyszámu előfizetőnk egyike sem kapta meg az e hó 1-ei számot. Amikor a postán megreklamálták a lapot, azt a választ nyerték, hogy azokat a vasuti irodaszolga (!) már elvitte. Nem nehéz tehát kitalálni, hogy hol sikkadtak el a lapok. Mi azonban — egyelőre ezuton — figyelmeztetjük a debreczeni postahivatalt, hogy neki csak bírói megkeresésre és főlebvalóinak utasítására

szabad a postai küldeményeket lefoglalni vagy másnak, mint a címzettnek kiadni. Ha ezt mégis megteszi, súlyos kötelesség mulasztást követ el, amely erős megtorlást érdemel. A főpostaigazgatóságot pedig kériük, hogy, már a m. kir. posta jó hirneve érdekében is, törekedjék az ilyen visszaélések megszüntetésére.

A lap részére szánt közleményeket a lap megjelenése előtti hét elején kérjük beküldeni, mert anyagtorlódás miatt, ha később érkezett közlemények a lapból kimaradnak, a legjobb akarat mellett sem tehetünk róla.

Jóbarát, Debreczen. Vannak aggódó lelkek, akik csupa gyávaaságból félnek arra az utra térni, amelyet helyesnek és okosnak ismernek el maguk is. Hát ezekbe okos szóval és okos példával lehet lelket önteni. Ha mindnyájan a félénkek szektájához tartoznánk, akkor helyzetünk nemhogy javulna, hanem napról-napra rosszabbodna. Legyünk óvatosak, ne rohanjunk fejfel a falnak, ne provokáljunk szükség-telen mártíromkodást, de azért haladjunk előre, szüntelenül csak előre. Ha mi remegve meghunyászkodunk, vajjon ki segít rajtunk? Azután: a Magyar Vasutas olvasását és előfizetését az Atyauristen sem tilthatja meg.

Műhelyfőnök, Zólyom. Uraságod a Magyar Vasutas-t azzal tünteti ki, hogy féktelenül gyűlöli és szüntelenül üldözi. Nem tudjuk elképzelni, hogy miért szálla az ön szemében a vasutasok lapja, amelynek más célja nincs, mint üldözni a gonoszságot és visszaélést és előmozdítani a vasuti alkalmazottak érdekeit? Vagy talán éppen ezért haragszik Ön a Magyar Vasutasra? Talán az fáj Önnek, hogy lapunk kiméletlenül ostromoz minden visszaélést és bátran küzd a vasutasok igazaiért? Ha így állna a dolog, akkor is melegen ajánljuk, hogy méltóztatásuk elkeseredését magába fojtani, mert mi átkozottul kellemetlenek tudunk lenni — még műhelyfőnökökre nézve is. Meg aztán az okatlan harag igen sok ostobaságra ragadtatja az embert, ami azután keservesen megboszulja magát. Így például igen elővigyázatlanul cselekedett uraságod, amikor sorra kikérdezte az ottani levélhordókat, hogy kinek jár a vasuti alkalmazottak közül a Magyar Vasutas. Azt talán nem is méltóztatik tudni, hogy a postásoknak hivatali esküjük tiltja az ilyen felvilágosítás megadását és ha Önnek valamelyik megadta volna a kért címeket, hivatali visszaélést követett volna el? Épp oly kevésbé tudja uraságod valószínűleg azt is, hogy államhivatalnokokat esküjük megszegésére binni szintén büntetendő cselekmény — még műhelyfőnököknek is.

Ugyebár, ne feszegessük tovább ezt a témát? Forrón ajánljuk uraságodnak, béküljön ki azzal a gondolattal, hogy a Magyar Vasutast kiküszöbölni nem lehet, olyan mély gyökereket vert az már. És ha azután uraságod emberségesen bánik az alája rendelt alkalmazottakkal és a kizsákmányolási rendszert tőle telhetőleg enyhíteni iparkodik, nem lesz oka haragudni a Magyar Vasutasra, sőt még öröme is telik benne. Tehát: nyugalom és hidegvér, műhelyfőnök ur!

Műhelymunkás, Kolozsvár. Önnek, valamint minden más csoportmunkásnak jogában áll *mindenkor*, tehát nemcsak zárlatkor, meggyőződni arról, hogy lány százalékot kerestek munkájukkal. A csoportvezető kötelessége minden fölvilágosítást erre nézve megadni. Ha ezt megtagadja, visszaélést követ el. Önök, a csoport tagjai, egyenlő jogokkal szövetkeztek egy bizonyos munka elvégzésére és a csoport egy tagjának, a csoportvezetőnek sem áll jogában a többi munkástársa fölött gyámkodni. Jó lesz erről barátságosan, de erélyesen felvilágosítani az illető csoportvezetőt.

Nyugbérbizottsági tag, Zágráb. Levelét megkaptam. Igaza van. Amint látja, az előkészületet megtettük. Üdvözlét.

Munkástársainkhoz! Ne kívánják ha két munkás a műhelyben összevész, hogy arról vezércikket írjunk. Van nekünk *fent* ellenségünk, üssük azokat.

Sz. Gy. kel. kocsiműhely. Hát miért nem küldte be helyreigazítását?

Kalauz, Kolozsvár. Nagyon rosszul teszik, ha azokban a lapokban biznak és azoktól remélik akár a legcsekélyebb támogatást is. Ezeknél a nyereségre alapított és minden izükben korrumpált lapoknál a vasutas-barátság nem egyéb előfizető-fogdosásnál. Hogy milyen őszinte és mennyire megbízható ezeknek a lapoknak a támogatása, kitünt három hóval ezelőtt, a vasutas-sztrájknál. Hogyan elhallgatott

mindegyik! Egyik-másik meg pláne köpönyeget forgatott és a sztrájk alatt a vasutasok ellen írt, holott azelőtt istenítette a mozgalmat. A vasutasoknak megvan a *saját lapjuk*, a *Magyar Vasutas*. Ha ezt terjesztik és erősítik, a saját ügyüket támogatják és a saját erejüket növelik. — Várunk Kolozsvárról részletes tudósítást.

2800. sz. előfizető, Pécs. Az 1903. év folyamán a következő új vasutvonalak épültek és adtak át a forgalomnak Magyarországon: márczius 25-én a felsőőr—felsőlövői (9 km.); április 25-én a hódmezővásárhely—makóújvárosi (26·8 km.); június 7-én a tapolca—keszthelyi (35 km.); október 31-én a halas—rigyiczai (71 km.); november 28-án a breznóbánya—vereskői (20 km.); december 21-én a makóújváros—nagy-szentmiklósi (10·2 km.) és december 24-én a tőke-terebes—varannói (30·5 km.). Összesen tehát a múlt év folyamán 266·9 km. hosszú új vasutvonalak nyíltak meg Magyarországon. Az 1902. év végén Magyarország vasuti hálózata 17,413 km. hosszú volt, az 1903. év végén pedig 17,680 km. Ebből mintegy 14,000 km. az államvasuté vagy az államvasut kezelésében álló magánvasut. Nagyság szerint következnek utána a Déli Vasut magyar vonalai (845 km.), a Kassa-oderbergi vasut (431 km.), a torontáli h. é. vasutak (403 km.) és az arad-csanádi vasut (391 km.).

Több beküldött közlemény helyszüke miatt e számból kiszorult.

Névtelen levelek a papirkosárba vándorolnak. Aki fölünk bizalmat követel. attól mi is megkiváncsiulunk, hogy velünk szemben bizalommal viseltessek.

Pécsi műhelymunkások. Kérjük a közleményt még egyszer megírni.

Felelős szerkesztő és kiadó:

FARAGÓ PÁL.

Mindennemű levelezések és egyéb küldemények a MAGYAR VASUTAS szerkesztőség és kiadóhivatalába, VII., Csömöri-ut 28. szám alá intézendők.

A NÉPSZAVA

társadalomtudományi könyvkereskedés és kiadóvállalat

kiadványainak jegyzéke.

- A mi hőseink!** Hogyan küzdöttek az orosházi munkások a kivételes állapot idején? Irta Csizmadia Sándor. — 48 oldal.
- Kereszténység és szocializmus.** Bebel és Hohoff káplán vallási vitája. Fordította Bokányi Dezső. Második kiadás. — 32 oldal.
- Hazafiság és nemzetköziség.** Irta Garami Ernő. — 48 oldal. — Most jelent meg.
- A szociáldemokrácia evangéliuma.** Igaz tanok a magyar munkásnépnek. Második kiadás. — 32 oldal.
- A nép pártja e a néppárt?** Irta Csizmadia Sándor. — 32 oldal.
- A csuhások.** (Az esküdtszék fölmentette.) Harmadik kiadás. 32 old.
- Szózat a nőkhöz.** Irta Kelecsényi György. Második kiadás. 32 old.
- A felsorolt hét füzet 28 fillérért** (az összeg bélyegeken előre is beküldhető) **kapható.**
- A bányászok helyzete.** — 32 oldal . . . 20 fill.
- Dr. Balázs, Tudomány és vallás** . . . 20 „
- Baron és Weltner.** Mit mond János gazda a szociálistákról . . . 16 „
- Basky Lajos.** A munkásosztály helyzete. A munkásmozgalom. A szocializmus. New-yorki kiadás . . . 16 „
- Bokányi, Marx Károly élete és működése.** 16 „
- „ **A társadalom és az általános választási jog** . . . 16 „
- Dietzgen J., A szociáldemokrácia jövője** . 10 fill.
- Csizmadia S., A föld** . . . 10 „
- Csizmadia, Mit akarunk?** A magyarországi szociáldemokrata párt programjának magyarázata . . . 20 „

Legalkalmasabb ajándék!

Arczképeknek fénykép után olajban vászonra festését elvállalja

Dávid Károly, festő
V., Lipót-körut 8.